

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.774580> / Year: 4 - Number:13, p. 103-111, Autumn 2020

BİR SOSYAL YARDIMLAŞMA ÖRNEĞİ: GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ GİYSİ PAYLAŞIM ODASI AN EXAMPLE OF SOCIAL SOLIDARITY: GUMUSHANE UNIVERSITY'S CLOTHING SHARE ROOM

Arařtırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliő Tarihi /
Article Arrival Date
27.07.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
30.09.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.09.2020

Asya Studies

Dr. Öğr. Üyesi Orhan Bingöl
Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
orhanbingol@gumushane.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-4398-3548>

Öz

Sosyal yardımlar, başta yoksullar olmak üzere toplumda sosyoekonomik açıdan dezavantajlı kesimlere dönük hizmetlerden biridir. Genellikle para, gıda, giyim, eşya gibi temel gereksinimleri karşılamaya yönelik sosyal yardımlar resmi, yarı resmi veya gönüllü olarak yerine getirilmektedir. Bu bakımdan sosyal yardımlar çeşitli birim ve ölçekler çerçevesinde belediyeler, vakıflar ya da kimi kurum ve kuruluşlar tarafından hayata geçirilmektedir. Sosyal yardımların görece en önemli yönleri ise yoksullukla mücadele etmesi ve karşılıksız olarak gerçekleştirilmesidir. Buna göre Nisan 2017 tarihinde açılan Gümüşhane Üniversitesi Giysi Paylaşım Odası, öncelikle yoksul olanlara ulaşmak üzere Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin geneline giysi hizmeti veren bir sosyal yardımlaşma örneğidir. Giysi Paylaşım Odası, gerek öğrencilere hediye edilen ve odaya bağışlanan ürünler gerekse odada görev üstlenenler açısından tamamen ücretsiz bir uygulamadır. Giysi Paylaşım Odası'nın kurucusu Gümüşhane Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü akademik personeli Dr. Öğr. Üyesi Orhan Bingöl, odanın gönüllü çalışanları ise sosyoloji bölümü öğrencileridir. Gümüşhane Üniversitesi'nde kendine özgü bir birim şeklinde devam eden Giysi Paylaşım Odası, üniversitenin akademik takvimi doğrultusunda haftanın belli gün ve saatlerinde aktif olmaktadır. Kuruluşundan başlayarak Mart 2020 tarihine kadar düzenli olarak hizmet sunan Giysi Paylaşım Odası, öğrencilere toplamda 2000'den fazla ücretsiz giysi ve aksesuar yardımı yapmıştır. Giysi Paylaşım Odası, hem Türkiye'deki üniversitelerde benzerlerine nadiren rastlanan bir girişim olduğundan hem de bu tür sosyal yardımlaşma uygulamalarının yenilerini teşvik edeceğine inanıldığından bu makaleye konu edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Yardım, Sosyal Yardımlaşma, Gümüşhane Üniversitesi, Giysi Paylaşım Odası

Abstract

Social assistances are one of the services towards the socioeconomically disadvantaged sections of society. Social assistances, generally aimed at providing basic needs like money, food and clothing, can be carried out officially, semi-officially or voluntarily. In this regard, social assistances are put into practice by municipalities, foundations or certain institutions and organizations within the scope of a variety of units and scales. Relatively the most essential features of social assistances are its struggle against poverty and being practiced without expecting something material in return. In this frame, Gümüşhane University's Clothing Share Room, initiated in April 2017, is a social solidarity practice providing clothes for Gümüşhane University students, primarily for the ones in need. Clothing Share Room is entirely free, both in terms of materials donated to students and the Room, and of people taking responsibilities in the room. Clothing Share Room's founder is Gümüşhane University, Faculty of Letters, Department of Sociology faculty member Dr Orhan Bingol and its volunteers are students of the sociology department. Clothing Share Room continues as a distinctive unit, is active in certain days and hours in line with the academic calendar of the university. Clothing Share Room, regularly serving from its foundation to March 2020, provided students more than 2000 free clothing and accessories in sum.

Keywords: Sociology, Assistance, Social Assistance, Gümüşhane University, Clothing Share Room

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Bingöl, O. (2020). Bir Sosyal Yardımlaşma Örneği: Gümüşhane Üniversitesi Giysi Paylaşım Odası. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year:4, Number: 13, Autumn, p. 103-111.

GİRİŞ

Sosyal yardım ya da sosyal yardımlaşma kapsamlı bir konudur. Çünkü başta ‘sosyal’ ve ‘yardımlaşma’ sözcükleri ayrı ayrı derinliğe sahiptir. Öyle ki sosyal kavramı, insanın en ayırt edici yönlerinden birini tırnak içine almaktadır. İnsan, sosyal bir canlı olarak bu yapısına özgü birçok eğilim ve davranış göstermektedir. Yardımlaşma, bunların en karakteristik olanları arasındadır. Çünkü insanın sosyalleşmesini sağlayan ve geliştiren olgulardan biri yardımlaşmadır. Dahası insan tek başına yaşayamayıp çoğu açıdan kendine yetemediği için diğerlerinin yardımlarına açık, hatta neredeyse zorunlu durumdadır. Buna aksi yönden bakmak da mümkündür. İnsan, kimi zaman ve kimi durumlarda bizzat başkalarının yol açtığı sebeplerle yardıma ihtiyaç duyabilmektedir. Ancak öylesi hallerde dahi insana yine insan yardım etmektedir. Böyle bakıldığında insan yardımlaştıkça sosyalleşmiş, sosyalleştikçe birbirine yardım etmiş olmaktadır. Dolayısıyla insanlar, kendi sosyal kimliklerini diğerleriyle tamamlamakta ve ileriye taşımaktadır.

İnsanlar arasındaki bu köklü döngünün daha büyük çaplı ve gelişmiş hali toplumsal yaşamda kendini göstermektedir. Toplum; fiziksel, ekonomik, siyasal, kültürel, dini vb birçok önemli parçadan oluşan büyük bir bütündür. Geniş açıdan bakıldığında insani dayanışmanın, yardımlaşmanın ve sorunları birlikte çözmenin en büyük yolu toplumdur. Bununla beraber toplum, sorunların ürettiği ve çoğaldığı yer de olabilmektedir. Fakat toplum, kendinin mesul olduğu problemlere yine kendi kendine çareler geliştirmektedir. İşte sosyal yardımlar, bu iyileştirme çalışmalarının en bilindikleri içerisinde.

Sosyal yardımlar, başta ekonomik olmak üzere birçok açıdan yardıma ihtiyacı olanlara başkalarının, toplumun ya da devletin gerçekleştirdiği karşılıksız sosyal müdahaleler olarak özetlenebilir. Sosyal yardımların ilk ve kısa vadeli amacı yardım yapılanların gereksinimlerine hızlıca cevap vermektir. Sosyal yardımlar, bunun ötesinde, muhtaçlığın ve yoksulluğun sebepleriyle savaşarak yardıma muhtaç kesimleri içinde buldukları durumdan kurtarmak da istemektedir. Bunun imkânı girift ve ayrı bir problem olmakla birlikte sosyal yardımlar üstlendiği insani, ekonomik, toplumsal ve politik misyonunu sürdürmektedir.

Bu bağlamda makalede önce sosyal hizmetlere kısaca değinilmiştir. Ardından sosyal yardımların içeriğine; tanımına, genel türlerine ve uygulama biçimlerine yer verilmiştir. Sosyal yardımların özellikleri ve ilkeleri ile hedeflerini de belirttikten sonra, Gümüşhane Üniversitesi Giysi Paylaşım Odası’nın incelemesine geçilmiştir. Bir sosyal yardımlaşma örneği olarak Giysi Paylaşım Odası’nın amaçları, kuruluş süreci, işleyiş biçimi ve gerçekleştirdikleri ele alınarak odanın sosyal yardım olgusuna neler ifade ve ilave ettiği değerlendirilmiştir.

Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardım

Birçok disiplinin ve uğraşın değişmez paydalarından biri insandır. İnsanın değeri ve yaşam kalitesi özellikle modern dönemden itibaren hem hızla öne çıkmış hem de bu konulara dair problemler derinleşerek artmıştır. Paralelinde insan(lar)a eğilen çalışmalar da aynı süratle yol almıştır. Sosyal hizmetler ve sosyal yardımlaşma bunlar arasında yer alan en önemli çalışma alanlarından. Kongar’a (1972: 4) göre de sosyal hizmetlerin temel perspektiflerden biri insanların sorunlarına hümanist duygularla yardımcı olma isteğidir.

Sosyal hizmet ve sosyal yardımlaşma, insan temelli olmalarının yanında politik ve ekonomik bağlamda da ortak bir zeminde, sosyal devlette kesişmektedir. Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2001, 9), sosyal hizmetlerin gelişmesini ve etkililiğini sosyal devlet anlayışı ile birlikte değerlendirmektedir. Bu açıdan modern devletin bir uzantısı olan “sosyal devlet, sosyal ve ekonomik yapıyı düzenleyici bir role sahiptir. Vatandaşları arasında doğumla ya da farklı nedenlerle ortaya çıkan eşitsizlikleri dengeleyici politikaları oluşturan ve uygulayan bir sistemi ifade etmektedir” (Artan, 2011: 15). Böyle yaklaşıldığında sosyal devlet, sosyal hizmetlere ve yardımlaşmaya ciddiye ve profesyonellik eklemektedir. Sosyal devlet aynı zamanda bu alanlara maddi ve hukuki açılardan önemli bir kaynak da teşkil etmektedir.

Özellikle 1945 ile 1975 yılları arasında altın çağını yaşayan sosyal refah devletinin toplumdaki çeşitli eşitsizlikleri daha kararlı bir biçimde gidermeye çalışması, kendi varlığını haklı kılmaya yarayan en anlamlı eylemlerendir. Çünkü devlet, mevcut gücünü, bilhassa kapitalist ekonomilerde pekiştirmiştir. Kapitalist ekonomi, aynı zamanda sanayileşme ile ortaya çıkan sosyoekonomik sorunları, toplumsal güvensizlikleri ve eşitsizlikleri bir o kadar belirginleştirmiştir. O nedenle sosyal refah devleti gerek kendisiyle gerekse toplum ile çelişmemek için söz konusu problemlere dönük birtakım enstrümanlar geliştirmiştir. Bu doğrultuda çeşitli kurumları ve sistemleri devreye sokmaya başlayan sosyal refah devleti, toplumda bazı asgari standartları yerleşik kılmaya yönelmiştir. İşte sosyal hizmetler ve sosyal

yardımlaşma, modern sosyal devletin ya da refah devletinin neden var olduğunu veya var olması gerektiğini açıklarken öne sürdüğü gerekçelerin arasına böylelikle eklenmiştir. Buna göre toplumsal yaşam alanlarının neredeyse tamamına zaten dokunmakta olan devlet, bireylerin ihtiyaçlarını, mağduriyetlerini veya refahlarını da düzenlemeli ve bu konulara özellikle müdahale etmelidir. Bunun gerçekte ne kadar tam olduğu ve karşılık bulduğu ise bambaşka bir tartışmaya girmektedir (Durdu, 2009: 41-43; Bingöl, 2015: 73)

Bu doğrultuda konuya sosyal hizmetler ile devam edilebilir. Genel hatlarıyla sosyal hizmetler, yoksulluktan kaynaklınsın veya kaynaklanmasın toplumdaki ortalama yaşayış seviyesine ellerinde olmayan sebeplerle süreli veya süresiz olarak ulaşamayıp sosyal ya da ekonomik yönlerden desteklenme ihtiyacı olan kişilere karşılıklı veya karşılıksız şekilde sunulan parasal ya da ayni (mal, malzeme yardımı, rehberlik, yönlendirme, psikolojik destekleme gibi) hizmetlerdir. Sosyal hizmetlerin başlıca uygulamaları yoksulluk, yaşlılık, çocukluk ve gençlik, suçluluk, aile ve sağlık alanlarına ilişkindir. Bu ifadelerden hareketle sosyal hizmetler, insanların sağlık ve iyilik halinin geliştirilmesinde; kendilerine daha yeterli duruma gelmelerinde ve başkalarına bağımlı olmalarının önlenmesinde, sosyal işlevlerini başarıyla yerine getirmelerinde yardımcı olmak amacıyla gerçekleştirilen etkinlikler ve programlar bütünüdür. Sosyal hizmetler, ister kurumsal ister sivil toplum ya da yerel yönetimler tarafından yürütülsün bir kurum çatısı altında, belli kural ve standartlarla sağlanmaktadır (Çengelci, 1996: 4; Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2001: 10; Atasü Topçuoğlu, 2013: 31). Sosyal hizmetlerin sağlanmasındaki yeterlilikler ya da eksiklikler, gelişmişlikler veya eşitsizlikler ülkelerin/toplumların mevcut kültürel, ekonomik, politik ve bilimsel gerçeklikleriyle yakından ilgilidir.

Tıpkı sosyal hizmetler gibi sosyal yardımlar da ülkelerin kendi yapısal gerçekliklerinden doğrudan etkilenmektedir. Bu durum, üzerinde tam anlaşma sağlanmış bir sosyal yardım tanımı yapmayı güçleştirmektedir (Hacımahmutoğlu, 2009: 24). Yine de sosyal yardımlara dair genel geçer bir ifadeye şöyle yer verilebilir: Sosyal yardım, yerel ölçüler içinde yoksun kalmış kişilere resmi, yarı resmi veya gönüllü kuruluşlarca yapılan parasal ve nesnel sosyal gelirden oluşan bir sosyal güvenlik yöntemi ve sosyal hizmet alanıdır (Tekindal, 2018: 338). Bbakımdan sosyal yardım, sosyal hizmetlerin direkt ya da görünen yüzü, halka dönük bir uygulama biçimi şeklinde düşünülebilir (Yıldırım, 2009: 13). Diğer taraftan, sosyal hizmetlerde olduğu gibi sosyal yardımların da tek olmamakla birlikte en büyük kaynaklarından biri devlettir. Arslan (2014: 18) ve Hacımahmutoğlu'na (2009: 25, 26) göre ağırlıklı olarak hükümetlerin gelirleri üzerinden finanse edilen sosyal yardımların içeriği ve kapsamı ülkeden ülkeye değişebilir de başlıca uygulamaları ve kategorileri şöyledir: Muhtaçlık durumuna ve gelir tespitine göre yapılan sosyal yardımlar, belli bir gelir seviyesinin altındakilere yapılan sosyal yardımlar, aile ödenekleri, yoksullara parasız olarak sağlanan sağlık yardımı ve bakımı, yaşlılara, sakatlara ve dul annelere aylık bağlanması, işsizlik yardımları, yoksul çocuklara yönelik yardımlar, anne ve çocuklara yönelik özel hizmet yardımları.

Genel özelliklerine ve duyarlı olduğu kesimlere bakıldığında sosyal yardımların ihtiyaç sahibi ya da yoksul bireylere odaklandığı görülmektedir. Sosyal bilimlerde pek çok kavram için geçerli olduğu üzere yoksulluk üzerinde de tam bir görüş birliğinden söz etmek zor gibidir. Dolayısıyla yoksulluğa ve yoksullara dönük birden fazla betimleme ve kategori geliştirilmiştir. Yoksulluk Aygen'in (2016: 154, 155) de belirttiği gibi nihayetinde temel insani gereksinimlere işaret etmektedir. Beslenme, barınma, giyecek, eğitim, sağlık gibi bu kritik gereksinimlerin çeşitleri ve şiddeti yoksulluğun seviyesini ve türünü belirleyebilmektedir. Bu bakımdan yoksulluk olgusunda genellikle mutlak yoksulluk ya da dar alanda yoksulluk ile görelî veya geniş anlamıyla yoksulluk ayrımından söz edilmektedir. Mutlak yoksulluk, bir insanın yaşamını minimum seviyede sürdürebilmesi ve biyolojik olarak kendisini devam ettirebilmesi için zorunlu beslenme, barınma, sağlık gibi bileşenleri sağlayamama durumunu ifade etmektedir. Mutlak yoksulluk, birbirinden farklı toplum yapılarında ve yaşayışlarında hemen hemen aynı göstergeleri içermektedir. Görelî yoksulluk ise insanın kendini toplumsal olarak var edebilmesi için gerekli tüketimler ve yaşam biçimi düzeyiyle ilgilidir. Eğitim, kültür sanat, giyim ya da çeşitli nesnelere ulaşamamak veya bunlara sürekli sahip olamamak görelî yoksulluğa örnek gösterilebilir. Dolayısıyla görelî yoksulluk daha kültürel bir karakterdedir.

Böyle yaşandığında yoksulların ve yoksulluğun tek tip olmadığı görülmektedir. Bu durum, yoksulluğa dönük sosyal yardım politikalarını ve uygulamalarını da çok yönlü hale getirmektedir. Buna göre sosyal yardımlar; yoksulluk olgusunu hafifletmek, geciktirmek, yoksulluğu giderebilmek ve yoksulların muhtaçlık halini sonlandırarak onları yeniden güçlendirebilmek gibi çeşitli yönlerle eğilebilmektedir (Tekindal, 2018: 342, 343; Öğülmüş, 2011: 84). Bir başka söyleyişle sosyal yardımlar,

hedef kitlesindeki bireylerin sosyal işlevselliğini geliştirmek ve korumak gayesiyle birbirinden değişik uygulamalara gitmektedir. Burada geçen sosyal işlevsellik ise bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve toplum içerisindeki başlıca rollerini gerçekleştirebilmeleri için lazım olan görev ve etkinliklerindeki başarılarını ifade etmektedir (Selçik ve Güzel, 2016: 462).

Bu gibi amaç ve pratiklerden kalkan sosyal yardımlar, tıpkı sosyal hizmetler gibi bazı özellikler eşliğinde, belirli bir işleyle gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan sosyal yardımlar tesadüfi ve kontrolsüz değildir. Seçeceği bireyleri ve onlara nasıl yöneleceğini belli kriterler ve denetimlerle tespit etmektedir. Benzer şekilde sosyal yardımlar kurallı ve örgütlü olarak yerine getirilmektedir. Öte yandan sosyal yardımlara katılım zorunlu değildir ve maddi bir karşılık beklenmemektedir. Eş anlamlı olarak, sosyal yardımlarda bulunmak ya da sosyal yardımlardan faydalanmak ücretsizdir. Sosyal yardımlar aynı zamanda yine sosyal hizmet uygulamalarıyla birlikte yürütülmektedir. Zaten bu iki alan empati, içtenlik, doğallık, mahremiyete saygı gibi birçok noktada paydaşlık göstermektedir. Ancak sosyal hizmetler ve sosyal yardımlaşma birtakım farklılıklar da resmetmektedir. Bu bakımdan sosyal hizmetler, sosyal yardımlaşmaya nazaran örneğin daha süreklidir. Daha kurumsal ve düzenlidir. Sosyal hizmetler ile sosyal yardımlaşma arasındaki belki de en önemli fark sosyal hizmetlerin bir meslek olmasıdır. Dolayısıyla sosyal hizmetlerin yapısı; eğitimi ve uygulamaları sosyal yardımlaşmaya kıyasla daha profesyoneldir denebilir (Yılmaz vd., 2018: 600; Atasü Topçuoğlu, 2013: 31-41).

Sosyal yardımların amacını, yapısını ve uygulamalarını bu biçimde özetledikten sonra, şimdi, bir sosyal yardımlaşma örneği olarak Gümüşhane Üniversitesi Giysi Paylaşım Odası'nın kuruluşunun, işleyişinin ve geldiği noktanın incelenmesine geçilebilir.

Giysi Paylaşım Odası

Giysi Paylaşım Odası, 2017 yılının bahar döneminden itibaren akademik danışmanlığını yürüttüğüm Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı'na bağlı Sosyal Yardımlaşma Kulübü altında tarafımdan geliştirilmiş bir girişimdir. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Yardımlaşma Kulübünün Yönergesine göre, kulüplerin aktif kalabilmesi için akademik takvimin ilgili her yılında en az iki faaliyet yerine getirilmelidir¹. Bu çerçevede kulüp bünyesinde sosyal yardımlaşma amaçlı birtakım etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Ancak bunların kısıtlı ve geçici aktiviteler olduğu düşünülerek daha işlevsel, geniş çaplı ve kalıcı bir yardımlaşma hareketi/birimi arayışına girilmiştir. Giysi Paylaşım Odası'nı var etme fikri özünde böyle gelişmiştir.

Türkiye'nin çeşitli illerinde bazı belediyelerin yürüttükleri bu tip uygulamaların benzerlerine (tespit edilebildiği kadarıyla) Ankara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Ordu Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde rastlanmaktadır. Bahsi geçen üniversitelerde Giysi (veya Giyim) Bank, Giysi Bankası ya da Giysi Kumbarası isimleriyle var olan bu uygulamalarla bazı benzerlikler taşıyan Giysi Paylaşım Odası, aynı zamanda kendine has bir yapılanmayla da yola çıkmıştır.

Bu doğrultuda Giysi Paylaşım Odası'nın öncelikle ismi konulmuş, ardından odanın amacına, genel özelliklerine ve nasıl çalışacağına karar verilmiştir. Odaya dair detaylar geliştirildikten sonra konu Gümüşhane Üniversitesi Rektörlüğü'ne açılmıştır. Üniversite yönetimi, Giysi Paylaşım Odası girişimini ve odaya ilişkin ön bilgileri büyük bir ilgi ve memnuniyetle karşılamıştır. Yönetim, odanın hızla hayata geçmesi için kampüsün merkezi noktasında bulunan bağımsız prefabrik konutun bir kısmını Sosyal Yardımlaşma Kulübüne tesis etmiştir. Beraberinde odada kullanılacak olan raf ve askı gibi materyalleri de temin etmiştir. Bunun ardından odanın dolması ve açılması için gerekli ilk ürünler yakın akademik personelden şahsen toplanmış ve sunuma hazır hale getirilmiştir. Sonunda Gümüşhane Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'na odanın açılışı duyurulmuş ve ilk afişi yayınlanmıştır.

Giysi Paylaşım Odası 14.04.2017 tarihinde Gümüşhane Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU, Doç. Dr. Bayram NAZIR, Rektör Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Büşra TOSUNOĞLU, Edebiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Merve KARAÇAY TÜRKAL, akademik personel ve birçok öğrencinin eşliğinde yaklaşık 400 ürün kapasitesiyle hizmete açılmıştır. Odanın açılışı Gümüşhane Üniversitesi'nin yanı sıra şehrin ve bölgenin yerel gazetelerinde de haber yapılmıştır.²

¹ Bakınız: Gümüşhane Üniversitesi Öğrenci Kulüpleri Yönergesi:

http://sks.gumushane.edu.tr/media/uploads/sks/files/ogrenci-kulupleri-yonergesi_CI70EY1.pdf

² Bakınız: Giysi Paylaşım Odası Açılış Haberleri

<https://www.haber29.net/gumushane-universitesi/gumushane-universitesinde-giysi-paylasim-odasi-acildi-h14703.html>

<https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/gumushane/gumushanede-giysi-paylasim-odasi-hizmete-acildi-11990178>

Resim 1: Giysi Paylaşım Odası'nın Açılışı

Resim 2: Giysi Paylaşım Odası'nın İlk Afışı

Giysi Paylaşım Odası, Gümüşhane Üniversitesi'nde eğitim gören başta yoksul ve ihtiyaç sahipleri olmak üzere tüm öğrencilere hizmet veren bir butik şeklinde işlemektedir. Odanın temel ve değişmez gayesi sosyal yardımlaşma ve paylaşımdır. Odada hemen her türden ve bedenden kadın ve erkek giysileri, ayakkabıları, çantaları, aksesuarları yer almaktadır. Öğrencilerin beğenisine sunulan ürünlerin tamamı ücretsizdir. Bu, Giysi Paylaşım Odası'nın en önemli prensiplerinden biridir. Benzer şekilde, Giysi Paylaşım Odası'nda öğrencilere hediye edilecek olan ürünler, odaya yardım yapmak isteyen herkesen (üniversite yönetiminden, akademik ve idari personelden, öğrencilerden) yine karşılıksız olarak kabul edilmektedir. Bu da Giysi Paylaşım Odası'nı karşılıksız, aktif ve devamlı kılan temel niteliklerdendir.

Giysi Paylaşım Odası'nda bulunan giyim eşyalarının tümünün yenilik ve güncellik durumları kontrol edilmektedir. Odada yer almasına karar verilen ürünlerin hepsi temizlenip ütülerek odada raf ve askı sistemi ile sergilenmektedir. Giysi Paylaşım Odası'nda yalnızca Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü öğrencileri görevlendirilmektedir. Bunun sebebi sosyoloji bölümü öğrencilerinin empati, disiplin ve iletişim yeteneklerinin hem yakından biliniyor olması hem de onlarla daha kolay bir araya gelinebilmesiyle ilgilidir. Gönüllü öğrenciler arasından seçilen sabit iki öğrenci, odanın açık olacağı dönem boyunca odayı hizmette tutmaktadır. Dolayısıyla Giysi Paylaşım Odası'nın (ilgili yılın akademik takvimine göre resmi tatil günleri ve sınav haftaları dışında) açık olacağı gün ve saatler, sosyoloji bölümünün ders programındaki boşluk durumuna bakarak tespit edilmektedir.

Odaya gelen öğrencileri karşılamak, onları oda hakkında bilgilendirmek, ürünleri ve odayı düzenli tutmak, bağışlanan hediyeleri kabul etmek gibi temel işleri üstlenen gönüllüler, aynı zamanda odaya getirilen ve odadan alınan ürünleri yalnızca adet ve tür açısından (gayri resmi olarak) kayıt altına almaktadır. Bu kayıtlar daha sonra üniversite yönetimi ile paylaşılmaktadır. Odaya gelen öğrencilerden hiçbir özel bilgi istenmemektedir. Odada görev alan öğrencilerin yanı sıra bağışlanan ürünleri eleme, temizleyip ütülme, raflara ve askılara yerleştirme ile odanın tanıtım afişlerini üniversitenin uygun yerlerine (fakültele, kantinlere, yemekhanelere, kütüphaneye, otobüs duraklarına) asma ve el

<https://www.haberler.com/gumushane-de-giysi-paylasim-odasi-hizmete-acildi-9523689-haberi/>

<https://www.sondakika.com/haber/haber-gumushane-de-giysi-paylasim-odasi-hizmete-acildi-9523689/>

<https://www.youtube.com/watch?v=GvwuBk6FOZ8>

broşürlerini dağıtma işleri için de yine gönüllü öğrencilerden yardım istenmektedir. Bütün bu işlemler ve işleyiş; odaya gelen ürünlerin seçimi, temizliği ve yerleştirilmesi, odanın dizaynı, afişlerin ve broşürlerin hazırlanması, çalışacak öğrencilerin tespiti, onların bilgilendirilmesi ve yönlendirmesi projenin yürütücüsü olarak tarafımdan koordine edilmekte, gerçekleştirilmekte ve denetlenmektedir.

Giysi Paylaşım Odası, faaliyete geçtiği ilk dönemde haftanın iki günü saat 10.00 ile 19.00 arasında açık kalmıştır. Takip eden süreçte, görevli öğrencilerin ders programlarının yoğunluğu nedeniyle odanın aktif olacağı gün sayısı haftada bire düşürülmüş ve çalışma saatleri 10.00 ile 17.00 olarak değiştirilmiştir. Beraberinde Giysi Paylaşım Odası kendince birtakım kurallar da geliştirmiştir. Bunların başında odaya gelen her öğrencinin sadece üç ürün almasına müsaade edilmesi ve odadan yararlananların mümkün mertebe farklı kişiler olmasına özen gösterilmesi gelmektedir. Söz konusu kuralların amacı Giysi Paylaşım Odası'ndan olabildiğince fazla öğrencinin faydalanmasını sağlayabilmektir. Bu periyotta Giysi Paylaşım Odası'nın işlevselliğinin kısa zamanda artması, gittikçe daha çok öğrenciye ulaşmaya başlaması ve işleyişinin yerleşiklik kazanması üzerine üniversite yönetimi daha geniş ve konforlu bir yer sağlayarak odayı kampüsün yine merkezinde yer alan Aysin-Rafet Ataç Merkez Kütüphanesinin zemin katına taşımıştır. Giysi Paylaşım Odası bir müddet sonra Sosyal Yardımlaşma Kulübünün bünyesinden çıkarak bağımsız bir birim halini almıştır.

Kuruluşunu takip eden ilk iki döneminde Giysi Paylaşım Odası'ndan yaklaşık 800 ürün alınmıştır. Odayı genellikle kadın öğrenciler ziyaret ettiğinden odadan alınan ürünlerin çoğunluğu da kadın giyim eşyaları olmaktadır. Paralelinde erkek öğrenciler de gün geçtikçe odayı daha fazla ziyaret etmeye başlamışlardır. Dolayısıyla erkek öğrenciler, odadan istifade etme konusundaki çekingenliklerini çok geçmeden terk etmişlerdir. Bununla birlikte Giysi Paylaşım Odası'na yapılan giysi yardımları kısa zamanda hızla artış kaydetmiş ve süreklilik göstermiştir. Öyle ki üniversite personelinin ve öğrencilerin odaya hediye olarak getirdikleri ürünlerle, yaklaşık bir yıl içerisinde, küçük bir giysi deposu oluşacak hale gelmiştir. Giysi Paylaşım Odası böylelikle Gümüşhane Üniversitesi çapında tamamen anonim karakterdeki bir yardımlaşma hareketine öncülük etmeye başlamıştır.

Bu yardımlaşma, şehirdeki bazı kuruluşların katılımıyla üniversite dışına da taşmıştır. Öyle ki Gümüşhane'de faaliyet gösteren bazı mağazalar, içerisi hiç kullanılmamış giyim ürünleriyle dolu onlarca koliyi Giysi Paylaşım Odası'na armağan etmiştir. Bu yaklaşım, Giysi Paylaşım Odası'nın ürün niteliğini ve kapasitesini yükselterek odaya teşvik edici bir ivme katmıştır. Benzer şekilde 2019 yılının Mart ayında Samsun merkezli bir giyim firması, öğrencilere yardım yapmak ve onların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutlamak amacıyla Giysi Paylaşım Odası'na yine tamamı yeni olan özel tasarım takılar, aksesuarlar ve giyim eşyalarının bulunduğu bir hediye dizisi göndermiştir. Gerçekleşen bu yardımlar, Giysi Paylaşım Odası'nın hem kampüs ve şehir dışındaki bağlantılarının kuvvetlendiğine hem de oda vesilesiyle bazı kuruluş ve şahısların sosyal yardımlaşma eğilimlerinin harekete geçtiğine işaret etmektedir. Nitekim Giysi Paylaşım Odası'na yollanan bu hediyeler, Gümüşhane Üniversitesi Rektörlüğü'nün öncülüğünde ve Edebiyat Fakültesi akademik personelinin de katılımıyla sosyoloji bölümü öğrencilerine bir kutlama eşliğinde takdim edilmiştir³.

³ Bakınız: Giysi Paylaşım Odası Dünya Kadınlar Günü Kutlaması Haberleri

<https://www.gumushane.gen.tr/v2/gumushane/giysi-paylasim-odasindan-8-marta-ozel-kutlama-h23116.html>

<http://www.gumuskoza.com.tr/haber-giysi-paylasim-odasi-ndan-8-mart-a-ozel-kutlama-26571.html>

Giysi Paylaşım Odası'ndan 8 Mart'a Özel Kutlama

gumushane.edu.tr/hdetay/giysi-paylasim-odasindan-8-marta-ozel-kutlama-1066

Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Orhan Bingöl'ün iki yıl önce kurduğu ve faaliyetlerini devam ettirdiği Giysi Paylaşım Odası'nda 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında kız öğrencilere yönelik bir kutlama ve hediye takdimi düzenlendi.

Gerçekleşen kutlama törenine katılan Rektörümüz Prof. Dr. Halil İbrahim Zeybek, Samsun'da üretim yapan Perimir Moda tarafından gönderilen özel takı ve aksesuarları öğrencilerimize hediye etti. Kutlamada üniversitemizde eğitim gören öğrencilerimizin bir bölümünün dar gelirli ailelerden geldiğini dile getiren Rektörümüz, "Öğrencilerimizin ihtiyaçlarını buradan ücretsiz bir şekilde karşılamaları için kurulan Giysi Paylaşım Odası sayesinde imkânı olmayan dar gelirli öğrencilerimize küçük de olsa yardımcı olmaya çalışıyoruz. Biliyoruz ki zaman zaman hocalarımız bu durumda olan çocuklarımızın ihtiyaçlarını karşılıyor. Bu işler gönüllü işidir. Üzerinde çalıştığımız bir vakfımız var. Kuruluşu gerçekleştirildiğinde hem öğrencilerimize hem de öğretim üyelerimize çok büyük katkılar sunacaktır. Giysi Paylaşım Odası'nda emeği geçen bütün arkadaşlarımızı ve öğrencilerimizi kutluyoruz. Ekibimizin içerisinde böyle duyarlı arkadaşlarımızın olmasından da gurur duyuyoruz." diye konuştu.

Yeni yerinde öğrencilere hizmet veren Giysi Paylaşım Odası'nda öğrencilerimiz; beğendiği bir giysiyi, elbiseyi vb. kullanım malzemelerini herhangi bir ücret ödemedi alabiliyor. Başta üniversitemiz personeli olmak üzere, isteyen herkes artık kullanmadığı bu tür eşyalarını üniversitemizde bulunan Giysi Paylaşım Odası'na bağışlayarak, ihtiyacı olan öğrencilerle buluşmasına katkı sağlayabilir.

Resim 3 ve 4: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kutlaması

Giysi Paylaşım Odası 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibariyle 3. yaşına girmiştir. Kuruluşundan itibaren 15'i aktif, diğerleri geri planda olmak üzere onlarca öğrenci Giysi Paylaşım Odası'nda görev almıştır. Bununla beraber oda, açıldığı tarihten bu yana başta üniversite personelinin ve öğrencilerinin bağışladığı 2000'den fazla giyim eşyasını yoksul ve ihtiyaç sahibi öğrencilere tamamen ücretsiz bir biçimde hediye etmiştir. Gümüşhane Üniversitesi'nin merkezi yerleşkesinde aynı yıl yaklaşık 16.000 öğrencinin bulunduğu⁴ göz önüne alınırsa, bu sayı, görece yüksek bir orana tekabül etmektedir. Giysi Paylaşım Odası'nın üç yılda aldığı yol ve gerçekleştirdiği yardımlar, Ekim 2019 tarihinde Gümüşhane Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Halil İbrahim ZEYBEK ve üniversitenin diğer yöneticileri ile Edebiyat Fakültesi akademik personeli ve öğrencilerinin teşrifleriyle hep birlikte kutlanmıştır⁵.

Resim 5 ve 6: Giysi Paylaşım Odası'nın 3. Yaş Kutlaması

⁴ Bakınız: Gümüşhane Üniversitesi Kurumsal İstatistikler

https://obs.gumushane.edu.tr/oibs/public_stats/index.aspx

⁵ Bakınız: Giysi Paylaşım Odası'nın 3. Yaş Kutlaması Haberleri

<https://www.gumushane.gen.tr/v2/gumushane/giysi-paylasim-odasinin-3uncu-yasi-kutlandi-h24448.html>

<https://www.haber29.com/haber/giysi-paylasim-odasinin-3uncu-yasi-kutlandi-1695>

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sosyal yardımlar, gerek toplumdaki yapısal sorunlar nedeniyle gerekse kendilerine özgü durumları itibarıyla dezavantajlı olan gruplara yönelik ekonomik, politik ve insani uygulamalardan biridir. Sosyal yardımların öncelikli amacı, başta yoksullar olmak üzere toplumda çeşitli konularda yardıma ihtiyaç duyanların gereksinimlerini gidererek onların yaşam kalitesini artırmak, sürdürmek ve koruyabilmektir. Sosyal yardımlar bununla birlikte yardıma muhtaç oluşun sebepleriyle de mücadele etmektedir. Kendine has bazı kural ve ilkeler çerçevesinde ilerleyen sosyal yardımlar, bizzat devlet eliyle gerçekleştirilebildiği gibi kimi kurum ve kuruluşlar tarafından yarı resmi veya gönüllü olarak da yapılabilmektedir. Sosyal yardımların en kritik ve ayırt edici nitelikleri ise bu yardımların yoksulluğa karşı ve ücretsiz olarak yerine getirilmesidir.

Bu doğrultuda Gümüşhane Üniversitesi Giysi Paylaşım Odası, bir sosyal yardımlaşma birimi olarak Nisan 2017 tarihinde hayata geçmiştir. Giysi Paylaşım Odası, tamamen ücretsiz ve her boyutuyla gönüllülük esasına göre çalışan bir projedir. Giysi Paylaşım Odası, önceliği yoksul durumdakilere vermek üzere Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin giyim ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla var edilmiştir. Oda, temel insani gereksinimlerden biri olan giyim konusunda yardımlarda bulunarak yoksul ve genç bireylerin sosyal işlevselliğini yükseltmeyi de hedeflemektedir. Haftanın belirli gün ve saatlerinde düzenli olarak hizmet veren Giysi Paylaşım Odası, Gümüşhane Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösterdiğinden aynı zamanda yarı resmi ve kurumsal bir kimliğe de kavuşmuş olmaktadır.

Giysi Paylaşım Odası, bu tür yardımlaşma girişimlerinin Türkiye'nin diğer üniversitelerinde de gerçekleştirilebileceğini, açılacak her yeni birimle sosyal yardımlaşma olgusuna katkı sağlanabileceğini hem önermekte hem de örneklemektedir. Böylelikle kurucusu, çalışanları, destekçileri ya da faydalananları adına Giysi Paylaşım Odası'nın asıl temennisine ve hedefine; yoksulların ve ihtiyaç sahiplerinin azaltılabilmesine daha çok yaklaşılacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bingöl, O. (2015). Genel Bağlarıyla Sosyal Hizmet ve Toplum, *Mavi Atlas*, (5): 69-77. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84226>
- Çengelci, E. (1996). *Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesi*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Arslan, N. (2014). Sosyal Yardımlar ve İstihdam İlişkisinin İncelenmesi: Sivas İlinde Bir Alan Araştırması, *EUL Journal of Social Sciences (V/I) LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 16-31. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/71908>
- Artan, T. (2011). *Yeni Yerel Yönetim Yapılanmasında Sosyal Hizmetler*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atasü, T. R. (2013). Sosyal Hizmet Uygulamasında Kuram, Sosyal Çalışma Yöntemleri. (Ed. Tomanbay, İ.) *Sosyal Hizmet Uygulamaları İçinde* (s. 2-57), Eskişehir: TC Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2875.
- Aygen, M. (2016). Türkiye'de Yoksulluk ve Sosyal Yardım Yaklaşımı Üzerine: Elazığ Örneği, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, (4/8): 150-179. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/620645>
- Aysan, M. F. ve Avcı S. (2015). Türkiye'de Gençliğin Refahı, Sosyal Politikalar ve Kurumlar, *TC Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Araştırmaları Dergisi*, (3/2), 109-143. https://www.researchgate.net/publication/324480576_Turkiyede_Gencligin_Refahi_Sosyal_Politikalar_ve_Kurumlar/link/5acf52a9a6fdcc87840fd638/download
- Durdu, Z. (2009). Modern Devletin Dönüşümünde Bir Ara Dönem: Sosyal Refah Devleti, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, (22): 37-50. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/217348>
- Hacımahmutoğlu, H. (2009). *Türkiye'deki Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara: TC Başbakanlık DPT Uzmanlık Tezleri
- Kongar, E. (1972). *Sosyal Çalışmaya Giriş*. Ankara: SBD. Yayınları.
- Ögülmüş, S. (2011). Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü, *Aile ve Toplum*, (7/26): 83-96. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/198023>
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı/Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2001), Ankara.

-
- Selçik, O. ve Güzel, B. (2016). Sosyal Hizmet Mesleğinin Çalışma Alanı ve Sosyal Hizmet Uygulamasının Türkiye Ölçeğinde Değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9/46): 461-469. http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt9/sayi46_pdf/4sosyoloji_psikoloji_felsefe/selcik_ozan_be_kirguzel.pdf
- Tekindal, M. (2018). Türkiye’de Sosyal Yardımların Yapısal İşlevsel Yaklaşımına Göre Analizi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, (29/2): 335-362. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/552911>
- Yıldırım, K. (2007). *Sosyal Hizmet*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Aksanyar, Y. ve Güler, T. (2018). Sosyal Yardım Olgusu ve Türkiye’de Şartlı Sosyal Yardım Uygulamaları, *Ekev Akademi Dergisi*, (22/73): 595-612. http://www.ekevakademi.org/Makaleler/1489151136_28%20Abdullah%20YILMAZ-Yasar%20AKSANYAR-Tahsin%20GULER.pdf
-

